

Poloma: Pilipai Siosi pa:ta: tapaeyeke wapee

¹ I Polo make Timodi dikana:ma: Yesu Ketisona: e pokaaso hata: mo Pilipai nane haleme Koda:na: wanda:hali ika: siosi you haliweki pa:ta: make ika: dikoni haliweki pa:ta: make iki Yesu Ketiso pa:ta: haleme wanda:hali paeyao pa:ta: do wape pea tapaasopa:me.

² Nika: Apa: Koda: pita: nika: Tekehali Yesu Ketiso yaapoma: iki pa:ta: mo a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki make mo puki lopa:niaasa:eki make kina:e.

Poloma: yeni peaeyekeeki

³ Iki hone u moneaaso pita:ma: paeyaota: Ima: Koda: pa:ta: ikina: keiyae pi la:tiki pu halome.

⁴ Kutupa ikina: Koda: pa:ta: Ima: yeni peaaso pita:ma:ta: ta:na: pita: hata: peatiki pu halome.

⁵ Pa ekipeke mo amba: hande titi panake pa:ta: kone kini pea a:pa ame do natena: Ima: mo Koda:na: Pi Seliaapo walono ikana:ma: I tamba: mimi hau manuna: hone witolo hata: loa:me.

⁶ Koto ekina: Koda:ma: iki pa:ta: kini pia: eta: Yesu Ketiso ipilie natena: pokoa paeyaaluekema: ota: pa pokolo ombu halieke hone ulume. Koto pa:la: ekina:ta: ya pukima: iki pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: iki hone u halome.

⁷ Koto ta:na:ma: homolo ekita: ota: a:pa:la:me. Do Koda:ma: ka:leke pokolo e seliapota: iki ame:le mandakena: apa:tao pokoloma:me. Ame do I dipula pilu pita:ma: make amba: pa pomu haowa:

pita:ma: make Ima: mo Koda:na: Pi Seliapota: honkopu haena: loluekema: ya pima: a:nda: litolo hombo peao halo ekita: iki ame_{le} apa:tao hata: pu haloma:me.

⁸ Yesuma: wanda:hali pa:ta: pukima: homa:la: tupa: kone iki pa:ta: Ima: make mandake tupa: pukima: homolo hata: iki ame_{le} a:pa haowee hone u halome. Ima: do alo pita: ota: pi aloeki Koda:ma: handa:la:me.

⁹⁻¹⁰ Ima: iki pa:ta: dupiki yeni peao halome. Mo yeni peao halo ekita: ikana:ma: ota: epeke titina: hau maleke lia:peke ya:la: ika: pukima: homa:la:eki make ika: ota:eki homeke hone wita:la:eki make ika: honema: teli pita:la:eki make mandakena: daeyolo daeyolo ombu haena: Ima: do yeni peaasome. Koto haumanu iki tukiki pa:ta: daeya:ka:na:ta: mo Ketiso ipilie natena: ikita: haumanu na pu hoeyao aleta: na piki wanda:hali halimikie.

¹¹ Kutu pilie ekima:ta: ika: halemeeki tukiki pa:ta:ta: mo Yesu Ketiso homekema: puemena: lapeke ya:la: hau manuma: iki tukiki pa:ta: tumbaalieke. Iki tumbaeya:ka:na:ta: kota: koto hauma:ta: Koda:na: pi lao yeiya: laalieke.

Mo Polona: dipula pitieke ekima:ta: Koda:na: Pi Seliapo kende tupa: wina: leekeeki

¹² Ya Ketiso yankeeke tonuo Ima: ya hone pa:la: ekita: iki paeyao: mo hande I pa:ta: a:pa pia: ekimanu hone uemena:e. Koto hande hau manuma:ta: mo Koda:na: Pi Seliapo sa:sa: na pita:la:pate ota: kende tupa: wina: ala:me.

¹³ Koto ekima:ta: mo hande Sisana: da hande-teke haleme a:ndeli miniki haliweki paeyao:ma:

make pa do haleme wanda:halima: make Ima:
Ketisona: e pokaaso hali halo ekina: dipula mea
pitalemeke handelememe.

¹⁴ Koto mo Ketiso yankeeke tonu anekema:ta:
mo Tekehali hone wotu tulaena: ya dipula pilu
ekima:ta: iki wele peaala:me. Koto ekima:ta:
ikana:ma: hoto paeyao paala:ma: na homeke
pipita: pa pua hata: pi wala:tiki pu halememe.

¹⁵ Koto pa:la:pate mo mandane ape ape lo
haleme haliwekima:ta: I pa:ta: honditi pitolo hata:
Ketisona: pi walo halememe. Pateta: pa mo man-
dane haliweki ma:nda:ma:ta: epeke hone witolo
hata: walo halememe.

¹⁶ Ame do loa: haliwekima:ta: mo Pi Seliapota:
honkopu haena: loluekema: mo pima: a:nda: litolo
hombo peao hala: hauta: Koda:ma: I pa:ta: ka:la:me
hone wilimime. Koto ekina: I pa:ta: pukima: ho-
molo hata: mo pi walo halememe.

¹⁷ Mo hande amba: titina: loa: haliwekima:ta:
Ketisona: bikina: epeke hone na wiki pa ika: biki
homeke daeyaluekema: yeke pi walo halememe.
Ika: honema:ta: Ima: do dipula pita: ka:nda: man-
daneeki mina:e laa pi walo halememe.

¹⁸ Koto pa:la:pateta: Ketisona: pita: pia:peke
ya:la: pota: ula: tupa: waleme ekina:ta: Ima:
ta:na:ma: homolome. Epeke hone witolo pia:ka:na:
make o epeke hone na witolo pia:ka:na: make
a:pa:la:me. Pina:e. Kutupa Ima: ta:na:ma: homolo
ombu halueke.

*Pa ekia:nda: epea:ka:na:ta: Ketisona: e poka:peke
ekina: waleke wilieke*

¹⁹ Pa ekipeke mo ikana:ma: yeni peao halemeke mo Yesu Ketisona: temokoma: I tamba: mina:la: ekina: make Ita: dipula da mina:pa:lao pomu halueke hone ulume.

²⁰ Ya peawee laa hone tieke pa:la: ekita: mo Ima: pokono Koda:ma: ka:la: eta: ota: na mina:pa:laake nate paeyao make ota: ame do dipula pilu pita: make ota: pipita: pa pua hapeke yelieke la alome. Kutaata: I homoa:ka:na: make o pa hao haoa:ka:na: make ya halo hau paeyaoma: mo Ketiso yeiya: lao halueke.

²¹ Pa hao haoa:ka:na:ta: Ketisona: e pokaapeke ekina: waleke wiliepate homono lemeka:na:ta: pa mo haka:ta:pao wiala:eki mulueke.

²² Koto pa:la:pate pa ya hao halue ekima:ta: mo epeke e mandaneeki pia:peke ya:ka:na:ta: kota: Ima:ta: handoeki maleke lua:pe mone mata:la:me.

²³ Ale yaapoma: yola: alu pita:la:me. Do kenkena: haloeki mina:pa:lao Ketiso yaapo pua hapeketa: hone wotu pa:la:me. Kutupa make do polueke alo ekita: I pa:ta:ta: ota: epekeeki ya:la:pate

²⁴ Ima: iki tamba: muluekema: pa hao halo ekita: ota: tumiki haue.

²⁵ Ima: ota: koto hone witolo hata: pa hao halueke hone witolome. Ika: Koda: pa:ta: ta:na:ma: homo hone tulaaleemeeki daeyao honkopu hao hamena: tamba: muluekema: Ita: iki ame^{le} paa halueke.

²⁶ Koto ekina: I mo iki ame^{le} a:pa haluma: ekima:ta: ikana:ma: Ketisona: biki yeiya: laase-meeki daeyaena: lelieke.

A:nda: tunkuliki wanda:hali pa:ta: paala:ma: na homa:pa:pekeeki

27 Ketisona: Pi Seliapoma: puemena: wala:la: tupa: pu haleme hauta: ota: tumiki haue. Kutu pilimipate I epoa:ka:na: make o pa ika: pilimi hauna: pi lalimieki opua:ka:na: make kota: ikita: taka:lao haemeka:ta:me hone ulueke. Kutupa mo wanda:halima: Ketisona: Pi Seliapo pa:ta: hone tulaena: ikana:ma: ota: homeke hone wia hata: tamba: mualualu pu haemeka:ta:me hone ulueke.

28 Ikana:ma: ika: a:nda: tunkuliki wanda:halita: paala:ma: na homeke hoto paeyao aela: bao hapa:peke. Ika: aela: baalo peleme ekita: mo a:nda: tunkuliki wanda:hali pa:ta: pate hauma: wala:la:eki yelieke. Koto pate hau handolota: ikana:ma: mo iki Ketiso wanda:halima: iki ota: bepolaalimikie hone wilimikie. Koda:ma: ka:la: wele homekema: bepolao halimikie.

29 Ikana:ma: Ketisona: e pokawamena: yeke Koda:ma: iki pa:ta: epeke waleke ka:la:me. Do e pokawaluekema: pa ika: hone tulaaso ombu halo peleme ekima: dia: ya:la:pate pa Ketiso ipika: hauna: ka:nda: make meawaso ombu halimi ekima: tonka:na: ipika: e pokalimikie.

30 Ameta: ikana:ma: I amele mandakena: ta:ma:ni pea mo a:nda: lita:la: ekina: tunao hapa:peke ya:la:me. Mo amba: hande pueke handeme a:nda: kone alome. Kutupa ikana:ma: ame mo opiteleme a:nda:ta: koto mandake a:nda: kone pa pu halome.

2

Homu pu alualu pia:pekeeki

1 Ika: Ketiso pa:ta: haleme ekita: iki honkopu hamena: la:la:pe o ipika: pukima: homa:la:

ekima:ta: ika: hone bamena: la:la:pe o ikana:ma: mo Holi Sipitidi ameļe ta:ma:ni pea halemepe o ika: kone pukima: homolo epeke hau pu alualu pelemepe.

² Kutu pu haleme ekina:ta: kota: ika: hone mandake wilimieki tekena: make ika: mandake pukima: homa: alualu peleme ekina: make ika: mandake hone peleme ekina: make ika: homeke hone wilimi ekina: make kotoeki paeyao: I ta:na: wopu homa: tiaamena: iki sutiaasome.

³ Kutupa make naka: honumake homeke hone witolo o honumake hau o handaena: hau ma:nda: na pea:pa:peke. Kotoeki na pikita: iki paeyao homu pu alualu pea hata: ma:nda: pa:ta: ika: hauma:ta: nika: hau lombei pa:la:me laa hone u hapa:peke.

⁴ Koto ekina:ta: pa naka:eki homeke hone witolo ma:nda:na: ekita: naka: leke tankema: na handeke wopu hone wia handeteke ha alualu pea:pa:peke.

Ketisoma: homu pea hayeke ekima: Koda:ma: ipika: yeiya: laeyekeeki

⁵ Ika: honema: pu haleme hau manuta: mo hande Yesu Ketiso ipika: honema: pu hayeke hau leke kone pia:pa:peke ale.

⁶ Yesuma:ta: ipika: ateke Koda:na: hau leke kone pu hayekepate pa ipikana:ma: Ya Apa: tupa: hapeke ekita: ya welema: pa:ta:la: mulueke hone na wiekeme.

⁷ Koto hau na pikita: ipika: honema: hone pieke ekina: hata: hande Apa: tupa: hapeke ekita: pa wina: kone do kenkena: ma:nda:na: e pokaaso halina: hau leke miekeme. Kutupa

ipikita: kenke hali leke a:paata: kenke hali
tupa: hayekeme.

- 8** Kutupa ipikana:ma: ipiki kone homu pea hata:
mo homolo polo pieke ekina: na kiake mea
homeekeme. Hande ipikana:ma: a:ka:tei
wapepiki tina: homeeke ekina: loa:me.
- 9** Koto haumanu piekeeki tekena:ta: Koda:ma:
Yesuta: ota: paeyaona: titina: hali haena:
mea a:meiyao ota: biki paeyao lombeipiki
biki kone haleekeme.
- 10** Koto ekina:ta: Yesu yeiya: laaluekema:ta: hepeni
nane haleme ale manuma: make do kenke
nane haleme ale manuma: make o kenke
oto nane haleme ale manuma: make ko-
toeki paeyaoma:ta: ipiki pa:ta: tumiki yotu
hao panda: pilimikie.
- 11** Kutupa mo Ateke hala: Koda:na: biki yeiya:
laaluekema: iki paeyaoma: paeyao opina:
peneme yaaso hata: Yesu Ketiso ipiki home-
keta: ota: Tekehalie laa lelimikie.

Do kenkena: paa peaasa: wanda:hali

- 12** Ya yankee tonuo. Hande Ima: iki ame^{le} man-
dake haoma: pita:ma:ta: ya kakena: homo haeme
ekita: epea:pate ameta: I iki ame^{le} na halo dina: ya
kakena: pa homo halimi ekita: kota: koto ekita: ota:
titina: haue. Ika: Ketiso haleme ekita: paala:ma:
make pututuma: homolo hata: pu paeyaaluekema:
hone wopu u hapa:peke.
- 13** Kota: pa ekipeke Koda:ma:ta: ikana:ma: ipika:
hone pa:la: hau pulu pa:la:eki peawaluekema: ika:
hone pina:yeke ika: tukiki pa:ta: e pokolo ombu
hala:me.

14-15 Do kenkena: hoihoi piki hoke hau pu haleme wanda:hali tukiki pa:ta: hata: ikita: hoke haumanu na talo yako pea Koda:na: tikitiki piki wekiwandiki haluekema:ta: ika: hau paeyaona: la la pu ape ape na leke hao hapa:peke. Mo hande hoihoi piki wanda:hali pa:ta: mo hande deto hala: pi la halolo hata:ta: ikita: oli hande hombulanka: to hala: tupa: hapa:peke alee.

16 Koto hau a:nda: pimikina:ta: kota: Ima: ikina: Ketisona: paa epolo pa:la: natena: ya paleke na hake halo polo ekina: teke wilieke. Kota: pa ekiipeke ikana:ma: koto peleme ekima:ta: ya pokoa: eta: pa hameke e na pokea: ya:ka:ta:me lolo pelemeeki walieke.

17 Koda: pa:ta: lia halo haemeke tupa: ikana:ma: make ika: Koda: pa:ta: hone tulaleme ekima:ta: koto tupa: kone pu halememe. Koto pu halemeeki mandaata: eki a:nda: pitolo ya we holaemeka:na:ta: kota: ta:na:ma: homolome. Pina:e. Koto ekina:ta: Ima: iki ame_{le} mandakena: ta:na:ma: homoloma:me.

18 Ikana:ma: make koto tupa: ta:na:ma: homolo hata:I ame_{le} mandakena:ta:na:ma: homa:pa:peke.

Timodi tapaalo piekeeki

19 Ika: pimanu a:pa moka:lalieeki opitolo hata: I sa:sa: peaena: mo Tekehali Yesu ipika: hone pa:lekeya:ka:na:ta: kota: hosiki hao Timodi iki pa:ta: tapaaluekema: hone witolome.

20-21 Mandane wanda:hali paeyaoma:ta: ika: honumake honumake hone homeke u halemepate pa mo Yesu Ketisoma: pulu pa:la: ekita: hone na u halememe. Kutu pu halemepate Timodima: homeke homeketa: Ima: witolo hone

mandake witolo hata: iki pa:ta: a:ta:ma: homa hao
hala:me.

²² Ikana:ma: make Timodita: handolota: ota:
epeke halie la handelememe. Kutupa make a:tala:
leke hata: Timodi dikana:ma: Koda:na: Pi Seliapo
daeyaena: pokohapa: eta: hone wilimime.

²³ Kutaata: pa titina: amba:la I pa:ta: epolo pa:la:
hau manuta: eki haumanu ipiliepe la handata:
kota: ipikita: iki pa:ta: ai epena: tapaaluekema:
hone witolome.

²⁴ Kutupa make Tekehalima: I pa:ta: waleke
kia:ka:na:ta: iki handaluekema: I make hosiki hao
ipulueke.

Epa:pototaitisi tapaali pieke pi

²⁵ Ya honema:ta: nika: Ketiso yankeeke
Epa:pototaitisi iki nane epena: ota: tapaapeke
ya:la:me hone ulume. Ipikita: I yaapo mandakena:
Koda:na: e pokaaso hata: mo Pi Seliapo
hoeyaama:na: sa:sa: pitolo hata: haopa:me.
Kutupa ipikita: I tamba: muluekema: ika: pi
lawaasa: hali make haya:me.

²⁶ Ipikana:ma: iki ai handaluekema: hone wotu
u hala:me. Kutupa ipiki yeni haasa:me pi opele-
meeki opitolo hata: ipikana:ma: puki tandama:
homa:la:me.

²⁷ Ota:e ipikita: yeni tieke mea ota: teke
pa:ta: homea:pate Koda:ma: ipiki pa:ta: a:ta:ma:
homea:me. Pa ipiki homeke dia:ya:pate Koda:ma:
Ima: puki tanda ma:nda:ma: na homonoyeke I
pa:ta: make a:ta:ma: homea:me.

²⁸ Koto pia: ekina:ta: Ima: ipikita: iki pa:ta:
tapaaluekema: hone tieke wotu pa:la:me. Kutaata:
ikana:ma: ipiki paa ipilieki handolota: ta:na:ma:

paa homilimikie kutupa ya ka:nda:ma: homoloeki
make pa paeyaalieke.

²⁹ Koto ekina: ikana:ma: ipikita: nika: yankeekeo
laa ta:na:ma: wopu homa mo Tekehalina: bikina:
handa mea:pa:peke. Koto ekina:ta: ipikana:ma:
pia:hau tupu: pu haleme wanda:hali paeyao pa:ta:
hone wopu u hapa:peke.

³⁰ Ketisona: e pokaaluekema: hone witolo
hata:ta: ipiki homaapa:na: hone na wieke
ekima: ipikita: tekepa:ta: homeekepate piekeme.
Kutupiki hauta: ikana:ma: I tamba: mea:pa:peke
na ya:la: ekita: ipikana:ma: pealuekema: piekeme.

3

Ota: tikitiki hasa: hau

¹ Ya Ketiso yankeeke tonuo. Ya pi lo
paeyaaluekema:ta: dupa alome. Ikana:ma: mo
Tekehali pa:ta: tunao hata:ta: ta:na:ma: homo
hapa:peke. Amba: hande wape pua:eki paa
wape puluekema: soka:la: na pa:la:pate iki
lopaama:na: sa:sa: pina:e hone witolo ekina: paa
wape pitolome.

² Koto ekina: mo kikama: leke hoke haumanu
puluekema: taapolo hata: mo wanda:halina:
loke yonkeleke kialuekema: hoto paeyao hone
u haleme haliwekima:ta: iki hoeyaama:na: wopu
handeteke hapa:peke.

³ Mo hau pu haleme haliweki dia:ya:la:
pateta: nikita: mo ota: sekemesaisi hauta: mea
haloma:me. Pa ekipape. Nikita: Koda:na: yakopiki
temokoma:tamba: minolo haena: Koda:pa:ta: yeni
pu haloma:me. Kutupata: Yesu Ketiso pa:ta: tunao
hata: paleke na hao haloma:me. Kutupa make mo

nika: manda loke nina: peaaseme haumanu pa:ta:
hone ota: homeke a:nda: ti lao na haloma:me.

⁴ Ima:ta: koto haumanu pa:ta: ota: hone ti lao
hapeke ya:la:me. Pa ekiupeke alo. Ma:nda: epima:
mo manda loke nina: peaasa: hau pa:ta: hone ti lao
hapeke ya:la:me hone wia:ka:na:ta: Ima:ta: ipiki
ota: ankulapeke ya:la:me hone witolome.

⁵ Ya mendieke nate pula: homeke yapeeke dina: I
sekemesaisi hau peaemekeme. Ita: ota: Isulai hali
hano Isulai nane mendiekeme. Ita: Benisamin-
ina: tapakee. Kutupa ya apa:na: atekena: ateketa:
mo Hibulu haliweki homeke haemekeme. Hande
Diu wanda:halina: pi ula: ekimanu miniki haasa:
ekina: pi hotuma:ka:na:ta: kota: Ita: Pa:tisi hali
haowa:me.

⁶ Kutupa Koda:na: hau puluekema: hone wopu
witolo hata: Ima: mo siosi wanda:hali pa:ta: tanda
hala:tiki pu haowa:me. Homekema: mo hande
pi ula:eki paeyao miniki haasa: hauma: tikitiki
haasa: hali hapeke ya:ka:na:ta: kota: Ima:ta: hau
ma:nda: na pu hoeyaowa:me.

⁷ Koto pa:la:pate Ima: Ketiso pa:ta: hone tu-
laaluekema: yeke mo hande ya biki wia: alemanu
paeyao: ameta: pa alee hone ulume.

⁸ Koto alemanu homeke dia:ya:la:pate pa ya pu
haowa: hau paeyao tapaota: ota: pa alee hone
witolome. Pa ekiupeke. Mo ota: titina: hauta: ya
Tekehali Yesu Ketiso handaluekema: yeke alome.
Ita: ipika: e pokaasa: hali homeke haluekema: yeke
ya pu haowa: hau paeyao kiao baowa:me. Ketiso
ya Tekehali haena: ta:ma:ni pea haluekema: yeke
mo hande hau paeyao: pa mo pa tana baasa:
punku piki alemanue hone witolome.

⁹ Koto ekina: mo tikitiki yao hala: ekita: ya kone na polome. Hande Mosesima: mieke Lo Pimanu opua pu hao mea:peke ya:la: ekima: na polome laa loa:me. Mo Koda:ma: Yesu Ketiso pa:ta: hone tulaasome wanda:hali pa:ta: ku hala tikitiki yao hala: ekita: ame molome. Do tikitiki yao haasa: ekina: teketa: hone tulaasa:ekie.

¹⁰ Ya hone pa:la:eki homeketa: ota: Ketiso handuluekema: hone pa:la:me. Koto hone pa:la: ekita: Ketiso ipika: tiala: wele pa:la:eki muluekema: make ipikana:ma: tanda mieke tupu: muluekema: make kutupa Ketiso homeke tupu: I make mandake tupu: homuluekema: hone pa:la:me.

¹¹ Dupitolo hata:ta: ya homulue ekita: Koda:ma: bepolao I paa mea tialieke hone witolo ya hone ti lao halome.

Tombo muluekema: aiya pua:peke hau

¹² Ima: koto haumanu paeyota: ana:na: ana:lao amba: mea hata: Ita: ana: pa:la:me pi na alome. Ima: mo kita:la: epeke ale miono Yesu Ketisoma: I mea hala: ekina: Ima: koto ale muluekema: honkopu pa haaso ombu halome.

¹³ Ya yankeeke tonuo. Ima:ta: ota: alome ya honema: mo hande hauta: ai na molome hone witolopate pa dupiki hau homeke pitolome ya putia epoa: haumanu paeyao hone yonka:lao mina:pa:laapa:laa pua:tiki mo mulu polo ale muluekema: honkopu hoke hao pulume.

¹⁴ Koto ekina:ta: mo hotonelina: yenki muluekema: Ima: mo tombo hala: pa:ta: tikitiki *aiya* pulume. Do ekina: alome. Oli hepeni nane hao hapekeeki miono Koda:ma: Yesu Ketiso pa:ta: yama: I wi la:la: ekina: alome.

¹⁵ Niki tukiki pa:ta: taka:lake temoko pila:wanda:hali nikana:ma:ta: kutupiki haumanu pa:ta: homeke hone u hamana: pea:peke aleo. Koto pa:la:pate do wape tapaaso wanda:hali iki ma:nda: epima: koto piki haumanu pa:ta: ta:ta: ta:ta: piki hone wimika:na:ta: kota: Koda:ma: ika:hone tikitiki yao u tialieke.

¹⁶ Eki hau puma:ka:na:ta: mo amba: mea putia epoma: hau tupu: kone ame do ane make koto hau tupu: kone pua:tiki pomana:e.

¹⁷ Ya yankee tonuo. Ikana:ma: Ima: pitolo hau hondo hapa:peke. Mo hande puemen: waloma: tikitiki haumanu pu haleme wanda:halina: epeke haumanu ikana:ma: handa honduluekema:ta: hone wopu u hapa:peke.

¹⁸ Ame do lolo polo pita: Ima: amba: iki pa:ta: hoto eleke eleke wopu la ku haowa:pate ameta: Ima: e alo alo hata: paa ta la kitolo handa:e. Mandane wanda:hali ika: pu haleme hauma:kone mo a:ka:tei wapepiki ti manda Ketiso homa:la:eki pa:ta: ikita: a:nda: tunkulao haena: lo haleme.

¹⁹ Koto wanda:halima:ta: ika: lokena: hone pa:la: ekimanu teliolo hata: panda: puniao haleme ekina: ikita: ti to hala: pa:ta: pua hao halimikie. Mo ika: yaalom: homa:pa:peke ya:la: hau pu halemeeki pa:ta: hakoko lu halememe. Ku-tupa ikana:ma: pa do kenkena: hau pu haleme wanda:halina: hau leke pu halememe.

²⁰ Koto pa:la:pateta: nikita: hepeni kenkena: teke wanda:hali hata: nika: pa:ta:la:la: Tekehali Yesu Ketiso oli hepeni nanema: epena: yeke ta:na: lulu hata: yu wia haloma:me.

²¹ Ipihana:ma:ta: mo nika: dete piki tande polo

pa:la: loke manuta: mo ipika: ota: ta:ta: piki pa:a pu-papeke lokema: handekeeki topo peao hawalieke. Koto hauta: mo ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao lu tum-bapeke ya:la: welema: peawalieke.

4

Pea:peke ya:la: haumanu

¹ Ya yankeeke tonuo. Ikana:ma: Ima: hande loa: pimanu paeyao hone witolo hata: ika: mo Tekehali pa:ta: haleme ekita: ota: taka:lao hao hapa:peke. O ya yankeeke tonuo. Ikita: ya puki piki wanda:halie. Ima: iki ame:le mandakena: haluekema: hone wopu pa:la:me. Ikana:ma: I ta:na:ma: homa: tiao halememe. Ima: make iki pa:ta: paleke na hao halome.

² Yuodia neke make o Sindiki neke make Ima: alo pi opua:pe. Ipilikana:ma: Ketiso hakila: hata:ta: hone homeke u hapena: Ima: ipiliki hone u tiaasome.

³ Kutupa ya Ketiso ta:ma:ni epekeo. Neke pa:ta: make mo wanda: yaapoma: hone homeke wina: tamba: mia:peke alome. Pa ekipeke mo wanda: yaapo make Ka:lemiti make mo ya e mandake pokoloma: wanda:halie paeyaoma: tonka:na: mo Ketisona: Pi Seliapota: peo lao daeyaena:yeke Ima: iki ame:le weleke we wopu pea e tieke pokoma:me. Koto wanda:halina: biki paeyaota: mo Koda:na: deto hala: tapakena: biki ula: bukana: wape pa ula:me.

⁴ Ika: Tekehali pa:ta: haleme ekina:ta: hoto paeyao ta:na:ma: homu hapa:peke. Paa make alome. Ta:na:ma: homu hapa:peke.

⁵ Wanda:hali paeyao pa:ta: ika: pilimi hau manuma:ta: ika: homu piki hau walo hapa:peke. Mo Tekehalita: niki teke pa:ta: hala:me.

⁶ Ala:ta: ala:ta: paeyao pa:ta: hone witeleme ekina: ka:nda:ma: homolo na yoko hapa:peke. Ko-toeki na pikita: hoto ma:nda: a:nda: Koda: pa:ta: yeni pimika:na:ta: ika: mia:peke ya:la: alemanu kina: keiyae alo hata: honke lo hapa:peke.

⁷ Koto ekina: ikana:ma: Yesu Ketiso ameļe tunao haseme ekina:ta: mo wanda:halina: hone wilim-ieki ota: lombeipiki Koda:na: puki lopaasa: ekima: ika: hone puki yaapo hoeyaama:na: epeke tup: handeteke hao halieke.

⁸ Ya yankeke tonuo. Ya paeyaaaso pita: dupa alome. Ika: honema: mo epeke hau pita:la: haumanu make mo yeiya: lapeke ya:la: haumanu make kota: haumanu homeke hone u mon-eao hapa:peke. Dupiki hauna: loa:me. Ota: hau pita:la:eki leke tendepiki hau pita:la:eki tik-itiki hau pita:la:eki aleta: ma:nda: na taleke hau pita:la:eki hau seliapo seliapo pita:la:eki yole hau pita:la: ekimanu make koto haumanu paeyao homeke hone u hamena: alome.

⁹ Mo hande Ima: la kueke opua mimi mana: pi manuta: ota: pu hapa:peke. Ya pima: loeke opimi tup: make ya hauma: pueke handeme tup: make ota: pu hapa:peke. Koto ekina: mo nika: puki lopao hamono lo hala: Koda:ta: iki ameļe hao halieke.

Ika: pa halemeke ale mea keiyae leeke pi

¹⁰ O Ima: mo Tekehali pa:ta: halo ekina:ta: ta:na: tiekema: wopu homolome. Pa ekipeke. Mo nate eleke eleke wopu paeya: hoki naneta: ikana:ma: I pa:ta: ika: a:ta:ma: homelemeeki paa waluekema:

pota: handa: wimika:ta:me. Ikana:ma: I hone yonka:laememe pi na alopate pa mo ika: a:ta:ma: homelemeeki wala:peke pota: na handa: witolo pia:ka:ta:me alome.

¹¹ Kutupa Ima: honumake hali halome hone witolo hata: do pi na alome. Pa ekipeke. Mo ya halo ta:ta: ta:ta: piki tupu: paeyaona: ta:na:ma: homuluekema: hone ulume.

¹² Mo miniki hapeke ya:la: alemanu ota: dia:ya:la: hau pita: mo aneke hapu haka:ta:pao miniki hapeke ya:la: hau yaapota: I pa:ta: epeeke pea handa hone ulume. Ima: aneke hapu noluekema: make tea:ma: homuluekema: make aneke hapu haka:ta:pao wia haluekema: make hosikieki siki wia haluekema: make nate ma:nda: epina: Ima: hando pa:ta: hata: do hau paeyaota: handa halo ekina: ta:na:ma: homuluekema: hone witolome.

¹³ Do hau paeyaota: Ketisoma: ka:la: welema: bepolatia a:pa polome.

¹⁴ Koto polopateta: mo ikana:ma: ya ka:nda:ma: homoa: ekimanu tamba: mimi ekita: ota: epeke hau pimime.

¹⁵ Iki Pilipai wanda:halima:ta: Ima: amba: hande Ketisona: Pi Seliapo waloa:ta: mo hande Ma:sedonia mina:pa:lao poa: dina: koto pita:ma: siosi tapake ma:nda:ma: dia:ya:pate ikana:ma: homeke I tamba: mumame laa ota: hone witolo pitememe. Siosi tapake ma:nda:ma: ika: manima: I ota: na tamba: mimipate ikana:ma: homeke koto hau pimime.

¹⁶ I mo Desalonaika hata: hoto yaapo a:nda: I mani dia:ya: dina:ta: ikana:ma: I tamba: mu-luekema: tapaatiki pu haememe.

¹⁷ Ika: pa hameke kiteleme alemanu muluekema: pa na weitolo pateta: pa mo oli hepeni nane ika: epeke haumanu pitelemeeki dimina:la:eki haka:ta:pawao wiaena:yeke hone pa:leke handa iki pa:ta: waleke kitolo alome.

¹⁸ Do wapena: alo pita: mo hande ikana:ma: kimi alemanu molo ekina: iki pa:ta: keiyae pi alome Ima: haka:ta:pao molo ekita: ana:e alome. Ameta: mo hande Epa:pototaitisima: ika: pa kiteleme alemanu paeyao mea a:paeyeke handa ya wia halo polo ale manuta: ana:na: molome. Koto pa keleme ale manuta: Koda: pa:ta: totopo yolepiki hala:la: alema: handa:la:me. Kutupa Koda:ma: kutupiki alemanu minolota: ta:na:ma: homa:la:me.

¹⁹ Ya Tekehali Koda:ma: ipika: ota: aneke hapu haka:ta:pao ula: ale manuma: ika: wia hapa:peke ya:la: alemanu paeyaota: Yesu Ketiso pa:ta: yama: ana:lao ku halieke.

²⁰ Nate paeyao nika: Apa: Koda: yeiya: yeiya: lao hamana:e. Kutu pina:e.

²¹ Ketiso pa:ta: haleme Koda:na: wanda:hali iki paeyao Ima: iki hone witolo hata: a:taloe la:neaasome. Do I ame_{le} mandake haleme Ketiso yankeeke tonuma: make iki pa:ta: a:taloe la:neaasememe.

²² Kutupa do haleme Koda:na: wanda:hali paeyaoma: make iki pa:ta: a:taloe la:neaasemepate mo Sisana: da pa:ta: haleme Ketiso wanda:halima:ta: a:taloe pi ota: wopu la:neaasememe.

²³ Koto ekina: Tekehali Yesu Ketisona: a:ta:ma: homo tamba: mina:la:eki iki homeke homeke ame_{le} nate paeyao u haena:e alome.

Sembeleke
The New Testament and Genesis in the Sembeleke
Language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Sembeleke
long Niugini

Copyright © 1991 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sembeleke

Translation by: Ken Macnaughtan

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-10-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files
dated 15 May 2025

554aa30a-6453-5c3b-a9c6-7635bc987776